

Resums

Bruno Camus Bergareche

Sobre el *deísmo*. Un altre cas de variació en el sistema de complementació de l'espanyol

El propòsit d'aquest treball és oferir una descripció suficient d'una construcció no normativa de l'espanyol actual coneguda amb el nom de *deísmo*. El *deísmo* es pot definir com l'ús de la preposició *de* davant d'una oració subordinada d'infinitiu, com ara *No permito a mis hijos de llegar tarde* 'No permeto als meus fills arribar tard'. Aquesta estructura no és gens desconeguda en les variants cultes d'altres idiomes romànics, però en espanyol ha quedat confinada sobretot als dialectes meridionals. A partir de les dades subministrades pels parlants de Castella - la Manxa, s'oferirà una anàlisi detallada de la construcció, a més d'un breu informe dels fets de naturalesa similar d'Andalusia, Extremadura i Amèrica. Finalment, abordarem la presència de *deísmo* també al castellà antic i clàssic abans de completar el panorama amb l'atenció a l'ús de les mateixes estructures a la Romània occidental, de manera que puguem disposar de les claus necessàries per tal de entendre el fenomen dins del context més ampli de la variació que experimenten els sistemes romànics de subordinació.

Paraules clau: sintaxi; oracions d'infinitiu; complementadors; sistema de complementació en llengües romàniques; espanyol de Castella - la Manxa.

Ricardo Etxepare

Adposicions primàries del basc des d'una perspectiva oracional

L'objectiu d'aquest article és explicar una interessant asimetria detectada en el conjunt d'adposicions primàries del basc: mentre la resta d'afixos espacials s'adjunten a bases nominals escarides, les adposicions locatives semblen requerir un SD. Defenso que el presumpte determinant que encapçala el complement del sufix locatiu és en realitat un al·lomorfa del sufix ergatiu, i proporciono una explicació de per què es necessita un marcador independent de cas en aquests sintagmes adposicionals, però no en la resta de construccions espacials. L'explicació porta a reconsiderar gran part de les conclusions sintàctiques establertes sobre les quals es fonamenten les anàlisis tradicionals de les adposicions del basc. Per fer-ho, desenvolupo la idea original de Koopman (2000) que cal analitzar els sintagmes amb adposicions mantenint un paral·lisme estricte amb la sintaxi oracional. Les diferències micro-sintàctiques entre els dialectes proporcionen algunes de les proves crucials de la proposta.

Paraules clau: adposicions; complements locatius; cas ergatiu; noms de relacions espacials; el·lipsi nominal; parts axials; fons; basc.

Ana Maria Martins

La interacció entre coordinació i ordre VSO en dos tipus d'exclamatives sense gradació

Aquest article estudia dos tipus diferents d'estructures en indicatiu que tenen inversió subjecte-verb i que no han rebut gaire atenció en els estudis sobre l'ordre VS al portuguès europeu. Ambdues estructures expressen la comparació/contrast mitjançant la coordinació, presenten l'ordre VSO i poden ser classificades com a oracions exclamatives sense gradació. Mentre que en el primer tipus (tipus I) el subjecte postverbal rep una lectura de focus contrastiu, l'altre tipus (tipus II) es caracteritza per tenir un patró menys general d'inversió subjecte-verb que no requereix ni focus del subjecte ni sintaxi de V2, però que afegeix al contingut proposicional de l'oració un comentari implícit que denota una actitud de desaprovació per part del parlant respecte a l'estat de coses descrit. Es proposa que el factor que unifica els dos tipus d'exclamatives sense gradació és la presència d'un tret valoratiu a dintre del domini del CP que dona lloc al trasllat de V a C. Les estructures de tipus I mostren desplaçament de V a C en tots dos membres de la coordinació i comporten, a més, trasllat del subjecte a SFoc. A les de tipus II no hi ha trasllat de focus i el trasllat de V a C només es produeix en el primer membre de l'estructura coordinada, ja que l'element que satisfà el tret valoratiu del segon membre de la coordinació és el nucli de l'estructura (la conjunció coordinant).

Paraules clau: exclamatives sense gradació; ordre VSO; coordinació; focus contrastiu; significat valoratiu; portuguès europeu.

Gabriela Matos

Inversió citativa en el portuguès peninsular, en espanyol i en anglès

Els parentètics de citació es caracteritzen per presentar un complement elidit i, en funció de la llengua, per poder invertir el subjecte. Aquest article dona prou evidència a favor de la idea que la citació no s'origina com a part del complement del parentètic. Ben al contrari, el parentètic és un adjunt de la citació i pot ocupar diferents posicions dins seu. D'aquesta manera, com a anàlisis anteriors, es considera que l'objecte elidit és una variable lligada per un operador buit que pot ser recuperat per la citació. L'obligatorietat de la inversió del subjecte als parentètics del portuguès europeu i de l'espanyol peninsular és el resultat de restriccions estructurals sobre el focus: en aquestes llengües el focus informatiu, només es troba en les posicions postverbals, ja que el focus desplaçat al principi és interpretat com a contrastiu. Pel contrari, a l'anglès, el focus preverbal no és només contrastiu sinó que també pot ser informatiu, que de fet és el patró més habitual. Tot i així, l'anglès permet focus informatiu en posició postverbal en algunes construccions, com, per exemple, la inversió de citació.

Paraules clau: parentètics de citació; inversió de citació; complement elidit; focus informatiu; espanyol peninsular; portuguès europeu.

Isabel Oltra-Massuet, Elena Castroviejo

A la recerca de resultats en verbs deadjectivals del català i de l'espanyol

L'objectiu d'aquest article és analitzar la variació morfo-semàntica en la derivació lèxico-sintàctica dels verbs deadjectivals en català i castellà formats amb el sufix *-ejar/-ear* (VDE d'ara en

endavant), tals com *groguejar/amarillear*. Específicament, formulem dos tipus de qüestions; d'una banda, ens ocupem de les diferències interlingüístiques que exhibeixen els VDE en aquestes dues llengües romàniques; de l'altra, abordem les implicacions teòriques que poden tenir aquestes diferències de comportament per a la gramàtica de les formacions verbals deadjectivals. Argumentem que mentre els VDE del castellà són verbs de canvi d'estat que comporten una transició amb una relació de coincidència terminal, és a dir, tenen una configuració morfo-sintàctica que inclou tant un Lloc com una Trajectòria, els VDE catalans són predicacions estatives que només contenen un Lloc, que té com a nucli una preposició de coincidència no terminal abstracta *PROP DE*.

Paraules clau: verbs deadjectivals; estructura argumental; telicitat; causativitat; incoativitat; català; espanyol peninsular.

Javier Ormazabal, Juan Romero

Objectes no acusatius

En aquest article proposem una anàlisi asimètrica de la legitimació de cas en què, d'una banda, l'arquitectura funcional del sistema verbal només legitima, com a màxim, un SD, i, de l'altra, només un cert tipus de SD requereix una legitimació formal. La nostra proposta explica, sense complicacions addicionals, els problemes clàssics que afecten la sintaxi de les construccions amb Marcatge Diferenciat de l'Objecte (MDO) i amb elevació d'objecte, així com els efectes de la restricció de persona i cas, tant en espanyol com en altres llengües. També analitzem les conseqüències i els reptes que la nostra proposta planteja per explicar el comportament dels clítics en dialectes laïstes en contextos en què els dos arguments interns semblen legitimar-se de maneres formalment independents: un mitjançant el MDO i l'altre gràcies a un clític de datiu. En aquest sentit, demostrarem que aquest clític datiu no estableix cap relació de concordança, sinó que és un determinant que s'incorpora, com passa amb els clítics acusatius de tercera persona (Ormazabal i Romero 2013a).

Paraules clau: cas; concordança; Marcatge Diferenciat de l'Objecte; pronoms clítics; variació microdialèctal; construccions amb *se*; espanyol.

Iván Ortega-Santos

Microvariació a les comparatives de l'espanyol

Si bé les comparatives de desigualtat amb el marcador *que* (*Pedro es más inteligente que yo*) han rebut molta atenció en l'estudi de l'espanyol (e.g., Bolinger 1950, Plann 1984, Sáez del Álamo 1990, Gutiérrez Ordóñez 1994, Romero Cambrón 1998, Brucart 2003 o Reglero 2007), la variació dialectal no ha figurat de manera prominent en la bibliografia. La microvariació a l'espanyol de Xile proporciona proves clares a favor de l'existència d'una anàlisi amb oració reduïda i d'una anàlisi com a SP del segment *que*-XP; això contrasta amb l'espanyol estàndard, on només la primera anàlisi és possible. Aquesta microvariació és resultat de tenir dues entrades lèxiques per *que* (complementador pur vs. preposició) o bé de la inexistència d'una de les dues. L'anàlisi com a SP és consistent amb el canvi gradual de *de a que* en la història de les comparatives en espanyol (Romero Cambrón 1998).

Paraules clau: construccions comparatives; microvariació; el·lipsi; sintaxi experimental; espanyol.

Sílvia Planas-Morales, Xavier Villalba

La perifèria dreta de les interrogatives en català i en espanyol: interaccions entre sintaxi i prosòdia

S'ha destacat en la bibliografia que les oracions interrogatives del castellà i del català es comporten de manera ben diferent respecte a la inversió subjecte-verb: mentre aquelles permeten la inversió VS 'clàssica' i, en especial, l'ordre VSO, aquestes recorren sistemàticament a la dislocació a la dreta en tots els casos (V(O)#S). En aquest article revisem aquesta observació a partir d'un estudi de corpus i afegim a la descripció els trets prosòdics i pragmàtics de les interrogatives. Mostrem que les interrogatives del català afavoreixen la dislocació a la dreta, en clar contrast amb el castellà, que prefereix la realització *in situ* del material del rerefons. Aquesta última opció té conseqüències importants per als contorns prosòdics de les interrogatives castellanes, que marquen els constituents focals finals amb un to ascendent i el material del rerefons amb una lleugera caiguda.

Paraules clau: oracions interrogatives; dislocació a la dreta; inversió; estructura informativa; prosòdia; català; espanyol.

Vidal Valmala

Sobre l'elevació del nus dret en català i en espanyol

La derivació de les construccions d'elevació del nus dret (END) ha estat objecte de força debat en la bibliografia generativista, però l'anàlisi d'aquest tipus de construccions no ha rebut, fins ara, gaire atenció en els treballs dedicats al català i a l'espanyol. En aquest article analitzo les propietats de l'END en aquestes dues llengües i proposo que també hi ha la distinció introduïda a Valmala (2012) per a les construccions equivalents de l'anglès: defenso que en català i en espanyol hi ha dos tipus d'END que contenen propietats sintàctiques, prosòdiques i d'estructuració de la informació diferents. A les END amb pivot focalitzat, el sintagma que fa de pivot és focus i va precedit per una ruptura en l'entonació, i hi ha trasllat de cap a cap en els dos constituents coordinats (és a dir, el pivot és *ex situ*). Contràriament, a les END amb pivot no focalitzat aquest element no és focus, no va precedit per cap ruptura entonacional i ocupa la seva posició canònica (és a dir, és *in situ*). Aquest tipus d'END és conseqüència d'un procés d'elisió del primer conjunt de la coordinació o d'una relació de multidominança del pivot.

Paraules clau: elevació del nus dret; trasllat de cap a cap; focus; elisió; multidominança; construccions parentètiques; català; espanyol.

Maria del Mar Vanrell Bosch, Olga Fernández Soriano

Variació a les interfícies en iberoromànic: ordre de paraules i prosòdia en espanyol i en català

En aquest estudi investiguem la interacció entre l'ordre de mots i la prosòdia a l'hora d'expressar la modalitat i diferents construccions de focus en una sèrie de dialectes del català i de l'espanyol. Hem analitzat un corpus obtingut mitjançant dues tasques: a) una tasca de producció dissenyada per obtenir diferents construccions de focus mitjançant parells de pregunta-resposta amb petites històries presentades a partir de figures i b) la metodologia de la tasca de compleció del discurs. Les dades recollides s'han analitzat prosòdicament i sintàctica. Les nostres dades confirmen que en català i en espanyol la prominència entonativa tendeix a recaure al final de l'oració, però això és del tot cert només en les declaratives de focus ample, ja que la prominència principal pot recaure a

l'inici de l'oració en les declaratives de focus informatiu en català oriental i en espanyol del País Basc o restar in situ tant en les declaratives de focus informatiu com en les de focus contrastiu (especialment en valencià o espanyol). Quant a la modalitat interrogativa, podem fer una distinció important entre les llengües que poden presentar inversió del subjecte-verb en les interrogatives directes (valencià i espanyol) i les llengües que no (català oriental). En català oriental el subjecte apareix dislocat.

Paraules clau: ordre de paraules; prosòdia; focalització; modalitat declarativa; modalitat interrogativa; variació dialectal; català; espanyol.

Luis Vicente

Sobre les causes dels efectes de superioritat en espanyol: resultats preliminars i perspectives de futur

Aquest article presenta els resultats d'experiments (tasques de determinació d'acceptabilitat) fets a un grup de parlants d'espanyol d'Andalusia. El resultat fonamental és que, contràriament al que s'havia dit a la bibliografia (cf. Jaeggli 1982 et seq), l'espanyol mostra efectes de superioritat a preguntes qu- múltiples. Aquest efecte pot ser concebut com a una penalització suau quan hi ha trasllat de paraula qu-, que tampoc ha estat gaire estudiada a la bibliografia anterior. En conseqüència, l'article presenta evidència a favor de teories de superioritat on les violacions de localitat no juguen un paper gaire important.

Paraules clau: superioritat; anteposició de l'objecte; interrogatives qu-; oracions de relatiu; espanyol.
